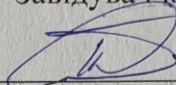

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри економічної теорії

 проф. Островерх П.І.

31 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“МІКРОЕКОНОМІКА”

освітній рівень
галузь знань
спеціальність
спеціалізація
факультет

бакалавр
05 Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка
“Економічна кібернетика”
економічний

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма з “Мікроекономіки” для студентів спеціальності
051 Економіка спеціалізації “Економічна кібернетика”

РОЗРОБНИК:

О.З.Ватаманюк, професор кафедри економічної теорії, доктор економічних
наук, професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії
економічного факультету Львівського національного університету
імені Івана Франка

Протокол від 31 серпня 2023 р. № 1

© Ватаманюк О.З., 2023
© Львівський національний
університет імені Івана Франка, 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 240		3-й, 4-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5	Освітній ступінь: бакалавр	64 год.	
		Практичні, семінарські	
		64 год.	
		Самостійна робота	
		112 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 53 % до 47 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння базовим інструментарієм сучасної мікроекономічної теорії та формування умінь і навичок його застосовування.

Завдання:

- 1) засвоєння основних теоретичних концепцій сучасної мікроекономіки;
- 2) оволодіння базовим інструментарієм мікроекономічного аналізу;
- 3) ознайомлення з новітніми ідеями мікроекономіки початку XXI століття;
- 4) демонстрація можливостей мікроекономіки як серйозного інструменту ухвалення рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні концепції, закони, теорії та моделі сучасної мікроекономіки;
- інструментарій попиту і пропозиції та підходи до його використання для аналізу функціонування ринків та втручання держави у роботу ринкового механізму;
- основні положення та базовий інструментарій теорії поведінки споживача і теорії виробництва;
- особливості ціноутворення на чисто конкурентних, монопольних, монополістично конкурентних та олігопольних ринках і розуміти підгрунтя наявних відмінностей;
- чинники неспроможності ринкових механізмів та функції держави, спрямовані на розв'язання спричинених ними проблем;
- новітні ідеї сучасної мікроекономічної науки і основні тенденції її розвитку;

вміти:

- розв'язувати задачі та аналізувати практичні ситуації на основі засвоєного теоретичного матеріалу;
- використовувати інструментарій попиту і пропозиції для аналізу практичних ринкових ситуацій та наслідків державного втручання у функціонування ринків;
- використовувати інструментарій теорії поведінки споживача для аналізу процесів ухвалення індивідами економічних рішень;
- використовувати інструментарій теорії виробництва для аналізу виробничих рішень фірм;
- аналізувати особливості ціноутворення за різних ринкових структур;
- аналізувати особливості ціноутворення на ринках ресурсів та вплив чинників, які спричиняють невдачі ринку.

У результаті вивчення дисципліни студент набуває:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК 3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

3. Програма навчальної дисципліни

3-й семестр

Змістовий модуль 1. Інструментарій попиту та пропозиції і його застосування

Тема 1. Мікроекономіка як наука. Мікроекономіка як складова економічної теорії. Для чого потрібно вивчати мікроекономіку? Методологія мікроекономічного аналізу. Десять принципів економічної науки за Г.Манківим. Приклади застосування сучасного мікроекономічного аналізу.

Тема 2. Основи інструментарію попиту та пропозиції. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Визначники попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Визначники пропозиції. Ринкова рівновага. Нормувальна функція ціни. Вплив змін попиту і пропозиції на ринкову рівновагу. Приклади застосування.

Тема 3. Еластичність та її застосування. Еластичність попиту за ціною. Еластичність попиту за ціною і загальний виторг. Еластичність попиту за доходом. Перехресна еластичність попиту. Еластичність пропозиції за ціною.

Тема 4. Застосування інструментарію попиту та пропозиції. Надлишок споживача. Надлишок виробника. Регулювання цін державою. Встановлення максимальної і мінімальної ціни та економічні наслідки. Використання інструментарію надлишків споживача та виробника для аналізу наслідків запровадження податків. Використання інструментарію надлишків споживача та виробника для аналізу наслідків залучення країни до міжнародної торгівлі.

Змістовий модуль 2. Теорія поведінки споживача. Теорія виробництва

Тема 5. Теорія поведінки споживача. Корисність. Закон спадної граничної корисності. Уподобання споживачів. Криві байдужості. Бюджетне обмеження споживача. Рівновага споживача. Реакція споживача на зміну доходу. Крива “дохід – споживання”. Реакція споживача на зміну ціни. Ефект доходу та ефект заміщення. Розмежування ефектів заміщення та доходу за Слуцьким і за Гіксом. Взаємодія ефектів заміщення і доходу. Вибір в умовах невизначеності.

Тема 6. Теорія виробництва. Виробництво і організація бізнесу. Природа фірми. Виробнича функція та її властивості. Виробництво у короткостроковому періоді. Закон спадної віддачі. Виробництво у довгостроковому періоді. Ізокванти. Ефект масштабу.

Тема 7. Теорія витрат. Економічні витрати. Бухгалтерський та економічний прибуток. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Витрати виробництва у довгостроковому періоді. Ізокости. Рівновага виробника. Симетричність теорій споживання та виробництва.

4-й семестр

Змістовий модуль 1. Теорія ринкових структур

Тема 1. Фірма за умов чистої конкуренції. Чотири види ринкових структур. Визначники структури галузі. Характерні риси ринків з чистою конкуренцією. Попит на продукт чистого конкурента. Максимізація прибутку у короткостроковому періоді: порівняння загального виторгу та загальних витрат. Максимізація прибутку у короткостроковому періоді: правило $MR=MC$. Граничні витрати і крива короткострокової пропозиції. Чисто конкурентна фірма у довгостроковому періоді.

Тема 2. Чиста монополія. Характерні риси чистої монополії. Бар'єри для входження у галузь. Визначення ціни та обсягу виробництва за монополії. Монопольна влада. Цінова дискримінація. Економічні наслідки монополії. Регульована монополія.

Тема 3. Монополістична конкуренція. Характерні риси монополістичної конкуренції. Визначення ціни та обсягу виробництва за монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція. Поглиблення диференціації продукту. Реклама. Суспільна ціна монополістичної конкуренції.

Тема 4. Олігополія. Характерні риси олігополії. Коефіцієнт концентрації ринку, індекс Герфіндаля. Взаємозалежність фірм. Дилема ув'язнених. Модель ламаної кривої попиту. Цінова війна. Змовницька олігополія. Лідерство у цінах. Ціноутворення за принципом "витрати плюс". Основи теорії ігор та приклади її використання.

Змістовий модуль 2. Ринки ресурсів. Невдачі ринку та роль держави

Тема 5. Ринки ресурсів. Попит на економічні ресурси як похідний попит. Попит на працю на досконало конкурентному ринку. Пропозиція праці. Рівновага на конкурентному ринку праці. Роль трудових спілок на ринку праці. Монопсонія та двобічна монополія на ринку праці. Диференціація заробітної плати. Дискримінація на ринках праці. Різновиди ринків капіталу. Ринок позичкових коштів. Ринок фізичного капіталу. Поточна вартість та дисконтування. Ринок землі. Земельна рента.

Тема 6. Невдачі ринку. Функції держави в ринковій економіці. Часткова і загальна рівновага. Причини неспроможності ринкового механізму. Екстерналії. Підходи до корегування побічних наслідків економічної діяльності. Екстерналії та права власності. Теорема Коуза. Громадські блага. Винятковість і конкурентність благ. Проблема зайців. Функції держави у ринковій економіці. Асиметрія інформації. Приклад ринку уживаних автомобілів. Сигнали ринку. Модель сигналів на ринку праці. Проблема взаємовідносин "замовник-агент". Асиметрична інформація на ринках праці. Теорія ефективної заробітної праці.

поведінки споживача.	22	6	6			10						
Тема 6. Теорія виробництва.	22	6	6			10						
Тема 7. Теорія витрат.	16	4	4			8						
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16			28						
Усього годин	120	32	32			56						

Модуль 2

Змістовий модуль 1. Теорія ринкових структур

Тема 1. Фірма за умов чистої конкуренції	15	4	4			7						
Тема 2. Чиста монополія	15	4	4			7						
Тема 3. Монополістична конкуренція	15	4	4			7						
Тема 4. Олігополія. Моделі олігополії	21	6	6			9						
Разом за змістовим модулем 3	66	18	18			30						

Змістовий модуль 2. Ринки ресурсів. Невдачі ринку та роль держави

Тема 5. Ринки	24	6	6			12						
---------------	----	---	---	--	--	----	--	--	--	--	--	--

ресурсів												
Тема 6. Невдачі ринку. Функції держави в ринковій економіці	30	8	8			14						
Разом за змістовим модулем 4	54	14	14			26						
Усього годин	120	32	32			56						

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мікроекономіка як наука	4
2	Основи інструментарію попиту та пропозиції	4
3	Еластичність та її застосування	4
4	Застосування інструментарію попиту та пропозиції	4
5	Теорія поведінки споживача	6
6	Теорія виробництва.	6
7	Теорія витрат	4
8	Фірма за умов чистої конкуренції	4
9	Монополія	4
10	Монополістична конкуренція	4
11	Олігополія	6
12	Ринки ресурсів	6
13	Невдачі ринку. Функції держави в ринковій економіці	8
	Разом	32

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мікроекономіка як наука	7
2	Основи інструментарію попиту та пропозиції	7
3	Еластичність та її застосування	7
4	Застосування інструментарію попиту та пропозиції	7
5	Теорія поведінки споживача	10
6	Теорія виробництва.	10
7	Теорія витрат	8
8	Фірма за умов чистої конкуренції	7
9	Монополія	7
10	Монополістична конкуренція	7
11	Олігополія	9
12	Ринки ресурсів	12
13	Невдачі ринку. Функції держави в ринковій економіці	14
	Разом	112

7. Методи навчання

Основними методами навчання, що використовуються у процесі викладання навчальної дисципліни “Мікроекономіка”, є:

- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (лекції, презентації);
- метод практичного засвоєння курсу шляхом обговорення теоретичного матеріалу, дискусій та роботи в невеликих групах, розв’язання типових задач, аналізу тестових завдань (практичні заняття);
- метод поточного контролю у формі усного опитування та періодичного складання тестів за тематикою лекційних та практичних занять;

- метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у формі опрацювання рекомендованих літературних джерел та ресурсів мережі Інтернет, підготовки до практичних занять і різних видів контролю, виконання завдань для самоконтролю задля конкретизації та поглиблення базових знань, формування необхідних умінь і практичних навичок (самостійна робота);
- методи усного та письмового контролю (практичні заняття і завдання для самоконтролю).

8. Методи контролю

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали розподіляються таким чином:

- практичні заняття (усне опитування, робота під час практичних та семінарських занять, участь в обговоренні та дискусії): 10% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 10;
- контрольні тестування: 40% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 40;
- іспит: 50% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 50.

Підсумкова максимальна кількість балів – 100.

Академічна добросовісність: очікується, що контрольні роботи студентів будуть виконані ними особисто, без використання навчальної літератури, інших джерел інформації та взаємного консультування. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій чи контрольній роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час практичних (семінарських) занять, контрольних тестувань, за виконання самостійної роботи та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

3-й семестр

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
7	7	7	8	7	7	7		

T1, T2 ... 7 – теми змістових модулів.

4-й семестр

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			50	100
T8	T9	T10	T11	T12	T13			
8	8	7	7	10	10			

T8, T9 ... T13 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Плани семінарських занять.
2. Пакети тестових завдань.
3. Навчальні матеріали у межах електронного курсу на платформі Moodle.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Ватаманюк О.З. Мікроекономіка: теорія і практикум. Навчальний посібник / О.З.Ватаманюк. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2007. – 280 с.
2. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка. Навчальний посібник / [З.Г.Ватаманюк, О.З.Ватаманюк, Є.Й.Майовець та ін.] ; за ред. О.З.Ватаманюка. 2-е вид., випр. і доп. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2011. – 656 с.
3. Економічна теорія: практикум. Навчальний посібник / [О.Ватаманюк, Є.Майовець, М.Стирський та ін.]; за ред. О.З.Ватаманюка. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2010. – 374 с.
4. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 –х кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островець, В. Б. Буняк та ін. ; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островець. – Кн. 2 : Мікроекономіка. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2014. – 390 с.

5. Островерх П. І. Мікроекономіка. Тести і задачі : Навчальний посібник / П. І. Островерх: – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 400 с.
6. Макконнелл К.Р. Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. У 2 ч. / К.Р.Макконнелл, С.Л.Брю. – Пер. з англ. – Львів: Просвіта, 1999. – Ч.2.: Мікроекономіка. – 650 с.

Додаткова література:

1. McConnell C.R. Economics. Principles, Problems, and Policies / C.R.McConnell, S.L.Brue, Flynn S.M. – 18th ed. – New York etc.: McGraw-Hill / Irwin, 2009. – 785 p.
2. Косік А.Ф. Мікроекономіка / А.Ф.Косік, Г.Е.Гронтковська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 416 с.
3. Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка. Практикум. Навчальний посібник / Г.Е.Гронтковська, А.Ф.Косік. – 2-ге вид., перероб.і доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2008. – 418 с.
4. Харів Б.Я. Збірник задач з мікроекономіки. Навчальний посібник / Б.Я.Харів. – Рівне, 2003. – 168 с.
5. Pindyck R.S. Microeconomics / R.S.Pindyck, D.L.Rubinfeld. – 8th ed. – Pearson education Inc. – Boston et al., 2013. – 743 p.
6. Akerlof G. The Market for Lemons: Quantity Uncertainty and the Market Mechanism / G.Akerlof // The Quarterly Journal of Economics. – 1970. – Vol. 84, № 1. – P. 488–500.
7. Goldfarb A. Digital economics / A. Goldfarb, C. Tucker // 2017. – 89 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w23684>
8. Jin C. Z. Artificial Intelligence and Consumer Privacy / C. Z. Jin // 2018. – 23 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w24253>
9. Milgrom P.R. How Artificial Intelligence and Machine Learning Can Impact Market Design / P.R.Milgrom, S.Tadelis // 2018. – 26 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w242582>
10. Rabin M. Psychology and Economics / M.Rabin // The Journal of Economic Literature. – 1998. – Vol. XXXVI, P. 11–46.
11. Stigler G. J. The Economics of Information / G. J. Stigler // Journal of Political Economy. – 1961. – Vol. 69, № 3. – P. 213–225.
12. Stiglitz J. Information and the Change in the Paradigm in Economics / J.Stiglitz // American Economic Review. – 2002. – Vol. 92, № 3. – P. 460–501.
13. Zingales L. Towards a Political Theory of the Firm / L. Zingales // Journal of Economic Perspectives. – 2017. – Vol. 31, № 3. – P. 113–130.

11. Інформаційні ресурси

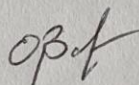
1. Бібліотеки:

- а) Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Драгоманова, 11, 19: економічний факультет (пр. Свободи, 18).
- б) бібліотека АН імені В. Стефаника (вул. В. Стефаника).

2. Ресурси мережі:

1. <http://www.nbu.gov.ua> – бібліотека імені В.Вернадського.
2. <http://etet.org.ua/> – сайт журналу “Економічна теорія
3. <http://bank.gov.ua> – сайт Національного банку України
4. <http://ukrstat.gov.ua> – сайт Державної служби статистики України
5. <http://worldbank.org> – сайт Світового банку
6. <https://www.aeaweb.org/journals/> – сайт АЕА
7. <https://www.nber.org/> – сайт Національного бюро економічних досліджень США

Автор програми

Д.е.н., проф. О.З.Ватаманюк